

Foto: Anda van Riet

NO-NONSENSE AANPAK

Leren spellen met Webspeller

Bovenbouwleerlingen de finesses van de Nederlandse spelling leren zonder al te veel kostbare contacttijd hieraan te besteden. Dat was het doel van de sectie Nederlands van het Pallas Athene College in Ede, toen zij Webspeller introduceerden. Met dit webbased programma kunnen leerlingen in hun eigen tijd werken aan hun spelling, terwijl de docent toch precies inzicht heeft in wat zij doen.

Tim Hoogenbosch

‘Op fouten maken met d’s en t’s, rust een taboe in de wereld van professionals. Maar ook andere spelfouten en grammaticale blunders maken soms een domme indruk. Is het boekenkast of boekekast, bureauoverleg of bureau-overleg? Schrijf je gefaxed of gefaxt? Ik heb hen ingeschreven, of ik heb hun ingeschreven? Is het Pinksterweekend of pinksterweekend? We weten allemaal dat spellingsregels en grammaticale regels afspraken zijn, dat de lezer onze tekst heus wel snapt, ook al staan er spelfouten in. Tegelijkertijd hechten klanten, collega’s en chefs er toch waarde aan. En het is tamelijk gênant wanneer je gewezen wordt op bloopers.’

Dit is nog eens confronterende taal waarmee een bezoeker aangesproken wordt op de site van Webspeller, een trainingsprogramma voor werknemers die hun spellingsvaardigheid willen verbeteren. Kees Maat ontwikkelde dit programma. Het maakt gebruik van een helder, efficiënt en op de werkvloer gericht jargon, dat weinig te horen is op scholen. Vermoedelijk is juist deze gerichte en concrete, onschoolse toon een van de redenen voor de goede resultaten die leerlingen op het Pallas Athene College in Ede bereikten met dit webbased spellingsprogramma.

Blended learning

Maat werkt voor Vergouwen Overduin, een commer-

ciële aanbieder van bedrijfscommunicatietrainingen. Hij maakt in Webspeller gebruik van *blended learning*: een mengvorm tussen het begeleid leren en zelfstandig leren met behulp van een webbased programma. Met Webspeller was een programma ontwikkeld voor duur betaalde werknemers van bedrijven. Accountants, managers enzovoort kunnen er zo vanuit hun werkplek mee werken aan de eigen taalvaardigheid. Deze werkwijze sloot geweldig aan bij de eis van efficiëntie die hoort bij het werken in commerciële bedrijven. Maar het lijkt ook aan te sluiten bij wensen uit het voortgezet onderwijs, dat in de huidige hectische tijd snakt naar doelmatigheid en maatwerk. Geheel passend bij de zakelijke attitude die Webspeller kenmerkt, kwamen het Pallas Athene en Kees Maat dan ook snel tot een ‘deal’. Alle leerlingen van vwo 5 deden mee aan een pilot.

In Webspeller is een gestructureerd leerproces te herkennen: leerlingen maken eerst een intake-toets en krijgen vervolgens een studieadvies waarin wordt aangegeven welke onderdelen ze wel en welke onderdelen ze nog niet beheersen. Daarna kunnen ze in het studiehuis of thuis aan basisvaardigheden zoals spelling en syntaxis werken. De meer complexe vaardigheden zoals het maken van een structuur voor een referaat of tekst en argumentatie kunnen ze onder begeleiding van een docent verder ontwikkelen. Iedereen – en leerlingen in het bijzonder – wil met zo weinig mogelijk inspanning zo veel mogelijk leren en dan wil je niet voor de zoveelste keer oefenen wat je al beheerst maar je concentreren op je lacunes. Door de intake-toets is dat mogelijk. Tot de kennismaking met deze vorm *blended learning* was wel geprobeerd dergelijk maatwerk te leveren, maar steeds weer bleek dat het de docent enorm veel tijd kostte om individueel werkende leerlingen te begeleiden. Tijd die er niet is.

Werkwijze

De training bestaat uit zes modules. Deze modules bevatten vooral opgaven over spelling, maar ook enkele opgaven over veel voorkomende grammaticale fouten. Op basis van de intake-toets kiest een leerling zelf welke modules hij wil volgen. Om de gelegenheid te geven vooruitgang vast te stellen, heeft de training zoals gezegd een intake-toets en een afsluittoets. Een leerling kan dus zijn spellingsvaardigheid vóór en na Webspeller vergelijken.

De kern van Webspeller bestaat uit honderden oefeningen. Bij ieder door hem gemaakte oefening krijgt een leerling feedback. Dit gebeurt in drie rondes: ronde 1 – directe feedback (deed ik het goed of fout?);

Leerlingen uit 5-vwo bleken over een betere taalvaardigheid te beschikken dan een groep accountants van een groot landelijk kantoor

ronde 2 – vervolgfeedback (waarom is het goed of fout volgens de regel van het *Groene Boekje?*); ronde 3 – feedback in de vorm van analyse bij persoonlijk zwaktes in de spelvaardigheid door *digiTaalcoach* (een interactieve syllabus). Hieruit volgt steeds een verwijzing naar opdrachten binnen de website die nuttig voor de betreffende taalleerder zijn. De vorm van de opdrachten is niet bijzonder creatief of levensecht te noemen. Passend bij de bedrijfsmatige kaders waarbinnen dit programma ontwikkeld moest worden, is de vormgeving efficiënt en degelijk. Net iets minder stijf dan de inmiddels klassieke *Struikelblokken*, maar zeker niet minder eenduidig en helder. Een voorbeeld:

OEFENING Hieronder zie je een fragment uit een krant. Het staat in de tegenwoordige tijd. Herschrijf het fragment in de verleden tijd.

Parkeerbeleid is melkkoe

Prijzen voor parkeervergunningen verschillen ‘enorm’, net als de voorwaarden waaronder een gemeente deze vergunningen verstrekt. Volgens de vereniging *Lekker Thuis* is het beleid voor sommige gemeenten een ‘melkkoe’. Inwoners van de binnenstad van Eindhoven betalen het meest voor een parkeervergunning, 240 euro per jaar. In Almere kost een vergunning 62,50 euro per jaar.

Eerste ervaringen

Al meteen bij de intake-toets bleek dat leerlingen veel handiger zijn met computers dan dat wij ons dat konden voorstellen. We hadden een beamer geregeld en Maat had een kwartiertje instructietijd ingepland om de werking van het programma duidelijk te maken. Dat bleek overbodig, na enkele minuten was het merendeel van de leerlingen al aan het werk. Ook het resultaat hadden we onderschat; leerlingen uit vwo 5 bleken over een betere taalvaardigheid te beschikken dan een groep accountants van een groot landelijk kantoor en dan een groep hoogopgeleide ambtenaren van een overheidsinstelling. Het voordeel voor de leerling is dat het werk binnen enkele seconden is nagekeken en ze een sterkte-zwakteanalyse krijgen. Ze weten meteen welke

van de zeven onderdelen, zoals de werkwoordspelling, aan elkaar schrijven, achtervoegsels, hoofdlettergebruik en afkortingen, woordkeus en woordparen en zinsbouw, ze beheersen en waar ze nog aan moeten werken. De docent hoeft hier verder niets aan te doen.

Ook het oordeel van de leerlingen was positief, ze waardeerden de no-nonsenseaanpak, ze wisten immers dat dit ook de eisen vanuit het bedrijfsleven waren. Na een paar dagen bleek al dat er enkele leerlingen waren die al ruim dertig procent van het programma hadden gemaakt en wij besloten om de eindtoets niet na acht weken, maar na vier weken af te nemen.

Enkele voordelen van de methode bleken al snel. De leerlingen kunnen thuis werken aan hun taalvaardigheid zonder dat er op school contacttijd voor gebruikt hoeft te worden. Nu kan dat ook wel met een boek of met een softwareprogramma. Maar steeds weer blijkt dat leerlingen uit het voortgezet onderwijs daar niet de discipline voor op kunnen brengen. Dergelijk wanpresteren gaat vergezeld van de bekende non-argumenten als 'geen tijd', 'vergeten' enzovoort. Met Webspeller kon elke docent elke week precies volgen hoever zijn leerlingen waren, en als na een week bleek dat pas 3% van de oefenstof was doorgenomen, kon een zondaar hierop aangesproken worden.

Een ander voordeel was dat de leerling thuis kan studeren op de momenten dat het hem uitkomt. Dit zonder dat een docent continu over de schouder meekijkt. Leerlingen hebben daar vaak enorm de pest aan, maar een docent kan wel via de computer zien wanneer ze eraan werken, hoever de leerlingen zijn in het programma en hoe goed ze scoren. Kortom, er is wel de controlebaarheid voor de docent.

Toetsing

Na vier weken maakten de leerlingen de eerste eindtoets. We hadden afgesproken dat de leerlingen de toets voldoende hadden afgesloten indien 80% goed was. Dat bleek iets te hoog gegrepen. Slechts enkelen konden daaraan voldoen. We besloten de norm te verlagen tot 75%, nu hadden vier van de eenendertig leerlingen een voldoende gescoord – overigens bleken dat de leerlingen te zijn die al het oefenmateriaal hadden gemaakt en regelmatig hadden ingelogd. Er waren daarentegen ook leerlingen die na slechts 24,9% van het programma te hebben gemaakt een poging waagden. Helaas voor hen beantwoordden zij slechts 52,9% van de vragen goed. Om de toets voldoende af te ronden is oefenen dus van belang.

Je kunt van tevoren opgeven hoeveel eindtoetsen de

leerlingen mogen maken en wij hadden vooraf bepaald dat iedere leerling drie eindtoetsen mocht maken. Ze kregen dus twee keer de mogelijkheid om hun resultaat te verbeteren. Een week later was de tweede eindtoets. De tweede maal verliep al een stuk beter, drie leerlingen scoorden 79,2% en maar liefst een derde van de leerlingen had inmiddels de toets met een voldoende resultaat afgesloten. Leerlingen die tot dan toe hun gevoel volgden, voelden de hete adem van de laatste mogelijkheid en op de overzichten met daarop de tijden dat de leerlingen aan Webspeller werkten, zagen we dat er vele bezig waren met een inhaalslag. Bij de derde en laatste poging bleek dat de helft van de leerlingen de 75%-norm haalde.

Het mooie aan Webspeller was dat we exact konden bekijken hoeveel procent van het oefenprogramma door de leerlingen was gemaakt. En dat leverde bizarre inzichten op. Een leerling die bij de begintoets 67,7% scoorde en ook na drie toetsen niet verder kwam dan 70,8%, bleek het hele oefenprogramma te hebben doorlopen; een andere leerling die dat eveneens gedaan had, verbeterde haar score van een magere 50% bij de begintoets tot 79,2% bij de eindtoets. Een verbetering van maar liefst 58,4% ten opzichte van de beginwaarde. Gemiddeld bleken de leerlingen de zeven onderdelen – werkwoordspelling, aan elkaar schrijven, achtervoegsels, hoofdlettergebruik en afkortingen, woordkeus en woordparen en zinsbouw – 27,3% beter te beheersen. Een aanmerkelijke verbetering derhalve.

De moeite waard?

Uit de beschouwingen die alle leerlingen hebben moeten schrijven, kwam naar voren dat verreweg de meeste leerlingen Webspeller weliswaar niet als leuk ervoeren, maar wel als erg nuttig. 'Het is even doorbikkelen, maar jong geleerd is oud gedaan', volgens een leerling.

Toch bleken er ook een aantal nadelen aan verbonden te zijn. Het voornaamste bezwaar is toch wel de prijs. Webspeller is tot op heden voor scholen niet betaalbaar, dit programma kost al gauw enkele honderden euro's. Dat komt omdat het programma ontwikkeld is voor het bedrijfsleven, de aantallen cursisten zijn daar veel lager waardoor de prijs per cursist hoger wordt. Maat zegde echter toe te streven naar een betaalbare versie indien de hoeveelheden groter werden. Er zijn nu eenmaal meer scholieren dan bij te scholen accountants.

Een ander nadeel bleek de onmogelijkheid om een totaaloverzicht met daarop alle resultaten van alle leerlingen te krijgen en uit te printen. De docent kan wel voor individuele leerlingen bekijken hoe ze ervoor staan,

maar is verplicht om leerling voor leerling aan te klikken. Dat kostte erg veel tijd. In de tweede versie van schooljaar 2008–2009 is die mogelijkheid inmiddels ingebouwd.

De voordelen van Webspeller wegen echter zwaarder. Werken met deze methodiek kost de docent minder tijd. De mogelijkheid bestaat om de eindtoets na een aantal weken af te nemen en een week later nog eens om te zien of de leerlingen de vooraf ingestelde toetsdrempel al over zijn. Deze toetsen worden volledig per computer gemaakt, nagekeken en de resultaten worden naar de docent gestuurd. Deze hoeft alleen maar te noteren wie de toets al voldoende heeft afgesloten. Voor de rest kan de docent zich richten op de lesstof die echt aan bod moet komen, hij kan zich richten op de individuele begeleiding in plaats van de oude stof uit de onderbouw te herhalen. Het grote voordeel hiervan is dat elke leerling de basisspelling en -grammatica echt beheerst, voordat hij zich wijdt aan het schrijven van betogen, beschouwingen en uiteenzettingen.

Toekomst

Webspeller is op het Pallas Athene College een zeer nuttig instrument gebleken dat de docent Nederlands veel werk uit handen nam. Het volstond om de leerling een aantal maal plaats te laten nemen in een computerlokaal en hem de diverse toetsen af te nemen. De leerling kan in de tussentijd zelf aan het oefenprogramma werken, hij weet echter dat zijn docent kan zien of hij dit wel helemaal heeft afgemaakt. Hij kan zich er niet gemakkelijk van afmaken, want ook de mate waarin de leerling eraan heeft gewerkt, is zichtbaar. De docent kan de vrijgekomen tijd gebruiken om leerlingen individuele aandacht te schenken.

Helaas is nog niet duidelijk waarom de ene hardwerkende leerling zich slechts miniem en de andere zich enorm heeft verbeterd. Wel ervaren leerlingen dat niet werken niet leidt tot enig resultaat. Op zich is dat natuurlijk geen wereldnieuws, maar voor een enkele leerling opent het toch de ogen.

Dit jaar hebben we de pilot uitgebreid naar havo 4. Of Vergouwen Overduin erin is geslaagd om de prijzen te kunnen laten voldoen aan de Plasterknorm zal op de Nederlandse Onderwijstentoonstelling van 2009 duidelijk worden. Hier zal een presentatie van de pilotresultaten te zien zijn. ■

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de auteur via <T.Hoogenbosch@pallasathenecollege.nl>. Voor een demoversie zie <www.vo-learning.nl/vos.php?act=page_show&id=84&pcrs=11>.

CONGRES FRANS 2009

Le français, passeport pour le monde

vrijdag 20 en zaterdag 21 maart in Noordwijkerhout

Binnenkort gaat het tiende congres Frans van start. Medio december vorig jaar ontvingen alle leraren Frans in Nederland de veelkleurige congreskrant. Een krant vol met verrassingen.

Verrassingen vanwege het uitgebreide keuzeprogramma, meer dan vijftig workshops en vele 'nieuwe' namen en onderwerpen (van didactiek tot digibord). Verrassingen doordat er maar liefst twee *salons des exposants* zijn: een met een keur aan uitgeverij en aanverwante aanbieders, en een met maar liefst zes Franstalige landen die zich presenteren. En een heel verrassend avondprogramma: een liveconcert van Gérard Lenorman. Wie kent niet *La Ballade des Gens Heureux* of het voor de behandeling van de *conditionnel* zo vaak gebruikte *Si j'étais président?* Lenorman komt naar Noordwijkerhout met muzikanten en geluids- en lichtshow. Het concert is exclusief voor congresgangers en er worden geen toegangskaarten verkocht. Het deelnemersbewijs aan het congres is ook het ticket voor het concert.

Daarnaast wordt het een congres met een interculturele tint, vanwaar de titel *Le français, passeport pour le monde*. Zeker zes ambassades doen mee en er is een inleiding door de Marokkaanse schrijver Faouad Laroui.

Het programma van het tiende congres Frans, *Le français, passeport pour le monde*, is te lezen op de tweetalige website <www.congresfrans.nl>. Het congres vindt weer plaats in congrescentrum De Leeuwenhorst, zodat u verzekerd bent van optimale service en prima kwaliteit. Het duurt twee dagen, tijdens de *semaine internationale de la francophonie*, op vrijdag 20 en zaterdag 21 maart. Inschrijven kan nog tot medio februari.

Marcel van den Munckhof